

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ BÜLTENİ

Cilt : XIV (1965)

Sayı : 3-4

GELECEĞE GÜVENLE BAKABİLİRİZ

Aziz BERKER
Emekli Kütüphaneci

Emekliliğimden bu yana bir yıl geçti, yirmibeş yıllık bir kütüphanecilik hayatından, birdenbire maddi bir emelsizliğe ve emeksizliğe düşüvermek, çevremi kaplıyan sıcak ilgi ve sevgilerde bir gevşeme hissedilmiş olmasa bile hicransız ve üzüntüsüz geçebilecek günleri bana hasretle arattırıyor. Bu günler acaba geldi mi, ya da gelecek mi? Bilmiyorum. Ama yirmibeş yıllık bir bağlılığın en az bu kadar yıllık bir teselli toplamı da yok değil. Bu memleketin kütüphane ve kitap yoluyla nura kavuşturulacağına inanan vefakâr insanların içten sevgileri, omuzları üzerinde yükselttikleri kütüphanecilik ideali de bu teselliler arasındadır.

Sonun görülebildiği bir dorukta durup da gözler, yürünen uzun yollara takılınca arkada iki büyük âbidenin yükselmiş olduğu görünür.

Bunlardan biri, Türk halkının iş ve güçlerinde daha başarılı olmak, bilgi, kültür ve görgü eksikliklerini gidermeye çalışarak kendilerini bu topraklar üzerinde daha yeterli bir duruma getirmek ve hayat içinde insanca yaşamak için kütüphanenin ne derece etkili olabileceği inancına varmış olması, ötekisi ise yüzyıllarca çekmediği kalmıyan Türkiye'mizin, uygarlığa kavuşmasında, bilgi ve kültürün modern anlamda yaygın bir kütüphaneciliğin kurulmasına bağlı olduğu kanısına varmış ve bu şura bütün varlıklarıyla kendilerini adanmış bilgili ve kültürlü genç bir kütüphaneci neslinin Türkiye ölçüsünde, işbaşında sorumluluk yüklenmiş bulunması...

Bir yandan, halk için halk ile birlikte çalışmayı benimseyen yeni bir kütüphaneci neslinin ortaya çıkışı, öte taraftan yoğun bir halk topluluğunun böyle bir inanca varışı, Türkiye'mizin geriliklerden kurtulmasında, umutlarımızın bağlandığı iki oluşu gün ışığına çıkardı. İşte asıl tesellimiz bu noktalarda toplanıyor.

Bundan yirmialtı yıl önce 1939 da aylık ve ücretler dışında Türkiye Kütüphanelerine ayrılabilmiş ödenekler toplamının yalnızca 8930 Lira olduğunu hatırlamak ve bundan iki yıl önce Millî Eğitim bütçesinin Devlet Plânlama Müsteşarlığında görüşülmesi sırasında plânlanan sayın iki yetkilisinden birinin, kütüphaneyi fonksiyonel eğitim dışında saydığını söylemesi, diğerinin de insan gücüne öncelik tanındığından söz ederek bilgi ve kültürü insan gücüne katmaması, kütüphanenin Hükümet anlayışında, çok değil bundan iki yıl önce nasıl bir yer tutmuş olduğunu gösteren hazin örneklerdir.

Zihniyet, Plânlamada böyle idi de Millî Eğitim Bakanlığında başka türlü mü idi? o zaman Millî Eğitim Bakanlığının aynı toplantısında bulunan sorumlu ve yetkililerinin bu anlayış karşısındaki susuşları e'bet-te ki daha az hazin değildir. Bu Bakanlıkta, «kütüphaneler» pek kısa süren bir iki devir istisna edilirse, en çok ihmale uğratılmış, bir türlü anlaşılamamış, benimsenmez, önemsenmez bir kuruluş idi.

Daha önceleri, kütüphaneler medrese artıklarının elinde idi. Kütüphane kavramını anlamak şöyle dursun okuma-yazma ihtiyacını bile duyamamış bir takım «bekaya» kütüphanelerimizin kaderine hâkim idi. Kütüphanelerimizde kolleksiyonlar vardı. Bunlardan çoğu bilimsel araştırma dışında halk ve toplum için hayatî bir değer taşımıyordu. Kütüphane bilgi ve tekniğine sahip hiç bir kimse yoktu ki kolleksiyonların halk istifadesine konması mümkün olabilsin. Ne binaları, ne tesisleri, ne kadroları anladığımız mânada bir kütüphaneciliğin kurulmasına hiç bir veçhile elverişli değildi.

Zamanlar geçti, yıllar üst üste yığıldıkça genç bir kütüphaneci neslinin Türkiye Kütüphaneciliğinin kaderine hâkim olmaya başladığı görüldü. Bu nesil Türk toplumuna kütüphane ihtiyacını gereği gibi duyurdu.

Bugün Türkiye'de Kütüphane binası yaptırmak ve kütüphanelerimizi her bakımdan geliştirmek için halk tarafından yüzden fazla dernek kurulmuş olduğunu ve memleket yüzeyinde birçok modern kütüphane binalarının bu dernekler tarafından yapıldığını ve yapılmakta olduğunu, İl ve belediyelerimizin de kütüphaneler için arsalar bağışladığını, para ve malzeme yardımında bulunduğunu bilmek çok sevindirici ve doyurucu oluyor.

Günümüzün halk kütüphaneciliği, halkı eğitmek ve yetiştirmek hususunda tek vasıta olarak sadece kitabı değil, onun yaşayışına etkili olabilecek ve gerekli seviyelere ulaşmasına yarıyabilecek sosyal, ekonomik ve sanat bilgi, duygu ve davranışlarını geliştirebilecek her türlü çabalara yer veren kurumlar haline getirilmiş olması, yeni kütüphaneci neslimizin esaslı bir başarısıdır. Bunun değeri ileride daha da iyi anlaşılacaktır.

Türkiyemizde, artık duyulan bir ihtiyacın ifadesi olarak Ankara Üniversitemizde kurulmuş bir Kütüphanecilik Kürsüsü ve bunu liyakatla yürüten bir öğretim kadrosu vardır. Bu kürsü mesleğimizi tesadüflerden kurtarabilmenin tek yolu olmak niteliğindedir.

Son günlerde Hükümet seviyesinde çok olumlu bir davranışa ta-nık olduk: Milli Eğitim Bakanlığında, bir Kültür Müsteşarlığı'nın kuruluşu, Türkiye Kütüphaneciliğinin de tam hızla gelişmesi için en büyük ve kesin teminatı ifade ettiğine şüphe edilemez.

Devlet Plânlama Müsteşarlığımızın da bir hidayete eriştirileceğine artık inanabiliriz. 1966 bütçesinin bu inancımıza kuvvetli bir destek olacağını ümit ediyoruz.

Demek oluyor ki, yeni bir kütüphaneci neslinin idealizması, halkı, Üniversiteyi, hükûmeti uyarmada ve bu suretle Türkiye'de modern kütüphaneciliği kurmada başarı sağlamıştır. Bu durumdan biz kütüphaneciler iftihar duymakta kendimizi haklı görebiliriz.